

۸ سال صرف وقت برای ساخت مستند

مستند «شاهین لیل» به روایت سازنده اش

نصرالله محمدی ایازی

۱ ایده ساخت مستندی در مورد پرند شکاری به نام لیل که یک شاهین کوچک جثه و بسیار زیبا است به دوران کودکی من برمی گردد؛ زمانی که ۸ ساله بودم جمعیت شاهین لیل در ایران بسیار فراوان بود؛ چراکه آن زمان در زمستان ها بارندگی برف مطلوبی داشتیم و در فصل تابستان در طبیعت ایران چشمه های آب فراوانی جاری می شد. زندگی لیل ها نیز وابسته به آب و درختزارها در اطراف چشمه ها و برکه ها است. در آن زمان من هیچ امکاناتی مانند دوربین و موبایل نداشتم و فقط می توانستم زیبایی لیل ها را تماشا کنم. هر سال که می گذشت بارندگی ها کمتر می شد و چشمه ها یکی پس از دیگری خشک می شدند و درخت ها نیز همینطور و لیل ها زیستگاه خود را از دست می دادند و جمعیت شان هر سال کمتر می شد.

۲ از سال ۱۳۹۶ کار مستندسازی را شروع کردم و تا سال ۱۴۰۳ نیز ساخت مستند «شاهین لیل» طول کشید. اعتقاد دارم اگر ما انسان ها بخواهیم سالم زندگی کنیم و غذای سالمی بخوریم، باید طبیعت سالم و حیات وحش سالم و بدون انقراض گونه ها را داشته باشیم.

۳ مستندسازان حیات وحش با چالش های گوناگونی مواجه هستند. من نیز این مستند را با بودجه کم و بدون حمایت مالی و وجود اسپانسر ساختم که بسیار سخت بود و حدود ۸ سال طول کشید. از طرفی پرند شاهین لیل چنان در ایران کمیاب شده بود که باید ماه ها و سال ها جست و جو می کردم تا یکی از آنها را پیدا کنم. معمولاً در کشورهای خارجی برای ساخت اینگونه مستندها گروه هایی بالای ۱۰ نفر تشکیل می شود، اما من این مستند را به تنهایی ساختم.

۴ برای من جشنواره فیلم فجر رویداد بسیار مهمی است و ارزش آن حتی از جشنواره های خارجی نیز بیشتر است. ساخت مستند «شاهین لیل» بسیار سخت و زمان بر بود و دوست داشتم هر موضوعی را به درستی و ثابت شده برای بینندگان به نمایش بگذارم؛ به همین دلیل مستند برای حضور در جشنواره «سینماحقیقت» آماده نشد.

عکس: علی نیک زنگار

گفت و گو با تنها کارگردان زن جشنواره که با فیلم «مرد آرام» در این دوره حضور دارد

روایت آدم های حاشیه نشین

سادگی... بازی کرده است. بهنوش صادقی تنها کارگردان زن این دوره از جشنواره است که با ۳۲ کارگردان دیگر جشنواره رقابت خواهد کرد. فیلم «مرد آرام» با بازی و تهیه کنندگی مهدی هاشمی است که در جشنواره اکران می شود. این فیلم درامی اجتماعی است که با تمرکز بر زندگی مهاجران افغان در ایران و مشکلات اجتماعی آنان، داستانی پر تنش و تأثیرگذار را به تصویر می کشد.

تنها حضور ستاره ها تضمین کننده فروش یک فیلم نیست. قصه و محتوای فیلم برای مخاطب مهم شده است. در سال های اخیر، مردم از تکرار چهره های همیشگی خسته شده اند. زمانی بازیگران غیر قابل دسترس بودند و جذابیت خاصی داشتند، اما امروز دیگر اولویت مخاطب نیستند. این مسئله می تواند به سینما آسیب بزند، چون با کمبود ستاره های جدید روبه رو هستیم. فکر می کنید در آینده نبود بازیگران مطرح مشکل ساز شود؟

قطعاً داشتن بازیگران حرفه ای و محبوب به سینما کمک می کند، اما در حال حاضر یکی از مشکلات ما کمبود بازیگر توانمند است. در «مرد آرام» خوش شانس بودم که با گروهی از بازیگران جوان تازه نفس و حرفه ای در کنار بازیگری کم نظیر مثل آقای مهدی هاشمی همکاری کردم.

علی میرفتاح چگونه به این پروژه پیوست؟ آقای میرفتاح از دوستان قدیمی ما هستند. و در حیطه کاری خودشان جزو استادان، در این پروژه از او درخواست کردم که نقش آفرینی کند و خوشبختانه استقبال کرد.

تا اینجا از اکران فیلم در جشنواره راضی بودید؟ طبق گزارش ها، «مرد آرام» در میان ۱۵ فیلم برتر جشنواره از نگاه تماشاگران قرار گرفته است. برایم مهم بود که فیلم بتواند با مخاطبان ارتباط برقرار کند و خوشبختانه بازخوردهای مثبتی دریافت کرده ام. امیدوارم این روند ادامه داشته باشد و همه فیلم ها در جشنواره موفق باشند.

بهنوش صادقی هم مانند اکثر هنرمندان سینما ابتدا با تأثیر شروع کرد و اما همیشه می گوید خاستگاهش سینما بود، صادقی علاوه بر کارگردانی سینما، کارش را با بازی در فیلم سینمایی «دوشیزه» به کارگردانی محمد درمنش شروع کرد، بعدها در چند پلان از فیلم های چون «به همین

فهیمة پناه آذر

نهایت، تصمیم گرفتیم من این داستان را به تصویر بکشیم. قصه این فیلم درباره مهاجران افغان است؟

«مرد آرام» روایتگر زندگی انسان هایی است که همیشه در حاشیه بوده اند. قصه آدم هایی که در سکوت زندگی می کنند، اما دغدغه های عمیقی دارند. این فیلم درباره انتخاب است و فراتر از جغرافیایی که در آن زندگی می کنیم، مهاجرت، چه قانونی و چه غیر قانونی، جسارت زیادی می طلبد. من سعی کردم به شکل انسانی به این موضوع بپردازم و تصویری غیر کلیشه ای از مهاجران افغان ارائه دهم.

در باره انتخاب بازیگران و حضور مهدی هاشمی در فیلم بگوئید. آقای هاشمی از ابتدا در جریان نگارش فیلمنامه بودند و دغدغه زیادی نسبت به ساخت این پروژه داشتند. با تهیه کنندگان مختلفی صحبت کردم، اما از آنجا که این روزها فیلم های کمدی بیشتر مورد توجه هستند، ساخت چنین فیلمی چالش برانگیز بود. در نهایت، خود آقای هاشمی تهیه کنندگی را بر عهده گرفتند. در انتخاب بازیگران، اولویت من حضور هنرمندانی حرفه ای بود.

مدت زمان تولید «مرد آرام» چقدر بود؟ پس از حمایت مؤسسه تصویر شهر و شرکت «تهران سی نما»، حدود یک ماه در مرحله پیش تولید بودیم و فیلمبرداری در ۴۲ جلسه انجام شد. و بالاخره فیلم در پاییز امسال کلید خورد.

برای انتخاب بازیگران به فروش گیشه فکر نکردید؟ در حال حاضر، ستاره ها نقش مهمی در فروش فیلم دارند. حقیقت این است که گیشه اولویت ما نبود. به نظر من، دیگر

تنها کارگردان زن این دوره از جشنواره فیلم فجر هستید. نمی خواهیم بحث را جنسیتی کنیم، اما به هر حال حضور در جشنواره برای شما چه حسی دارد و رقابت را چطور می بینید؟

در این دوره از جشنواره، نسبت کارگردانان زن به مرد یک به ۳۲ است. دوست داشتم تعداد کارگردانان زن بیشتر باشد، چرا که حضور آنها می توانست به جشنواره تنوع ببخشد و فیلم هایی با زاویه دید متفاوتی ارائه دهد. با این حال، امیدوارم نماینده خوبی برای زنان فیلمساز باشم.

«مرد آرام» را می توان یک فیلم زنانه دانست؟

بله، علاوه بر من و فیلمنامه نویس، بسیاری از عوامل فیلم از جمله طراح لباس، تهیه کننده اجرایی، مجری طرح و آهنگساز و دیگران، زنان حرفه ای بودند. البته «مرد آرام» جدای جنسیت نتیجه همدلی و همراهی یک تیم کاربلد و متعهد است؛ گروهی ۶۰ نفره که با عشق کار کردند.

شما کارتان را از تئاتر آغاز کردید. تر جیح می دهید در تئاتر فعالیت کنید یا سینما؟

درست است که از تئاتر شروع کردم، اما سینما همیشه برایم جذاب تر بوده است. سینما قدرت جادویی خاصی دارد و جهانی تر از هنرهای نمایشی است. من کارم را در سینما با بازیگری شروع کردم با بازی در فیلم «دوشیزه» محمد درمنش و به همین سادگی آقای میرکریمی و بعد وارد حیطه فیلمسازی شدم از ساخت فیلم کوتاه تا فیلم بلند، همیشه شیفته سینما بوده ام.

چطور شد که «مرد آرام» را ساختید؟ فیلمنامه را خواهرم، بهنوش صادقی، نوشته است. از همان مراحل ابتدایی در جریان نگارش آن بودم و هر چه جلوتر می رفتم، بیشتر با آن ارتباط برقرار می کردم. در